

נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות מ.מ.

עין משפט
גר מצוה

כג א מ"י פ"א מהל'
נדרים הל' כב ט"ס"ע
י"ד ס' רלג טע"י:

תוספות ר"ד

מתנ' האב אינו חייב
במונות בתו זה מדרש
דרש רב"ע פי' ביום
שמינה נשיא בכרם
שביכה פי' בתוך הישיבה
וע"ש שהיו יושבים שורות
שורות נקראין כרם: הבנים
יירשו והבנות יזונו מה
הבנים אינן יורשים אלא
לאחר מיתת אביהן אף
הבנות אינן יורשות אלא
לאחר מיתת אביהן. פי'
א"ג דבתנאי כתובה כתוב
סתם בנין נוקבין ויהיו
ליכי מינאי יהוון יתבין
בבית ומיתני מנכסי
עד דתיסבן לגוברין פי'
אפי"ה לא הוי האי תנאי
אלא לאחר מיתת ויליף
לה ר"י מתנאי דבנים
דמה תנאי דבנים אינו
אלא לאחר מיתת דהא
ירתון תנן. אף תנאי דבנות
לא הוי אלא לאחר מיתת
אבל בחיי לא מחייב ואין
אשתו יכולה לכפור לזון

ואימא הני מילי היבא דלא הדרא לבי נשא. נראה לר"י דהכי
פריך מנ"ל דאיתר צית אציה למעוטי מסר האב לשלוחי
הבעל דלמא תרוייהו צריכי לנכנסה לחופה ולא נבעלה דאי לא כתב
אלא חד ה"א ה"מ היבא דלא הדרא לבי נשא אצל הדרא לבי נשא

ואימא היבא דהדרא לבי נשא הדרא למילתא
קמייתא אמר רבא ההוא כבר פסקה תנא
דבי רבי ישמעאל^ב דתנא דבי רבי ישמעאל
יגדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על
נפשה יקום עליה מה תלמוד לומר והלא
מוצאת מכלל אב ומוצאת מכלל בעל אלא
הרי שמסר האב לשלוחי הבעל או שמסרו
שלוחי האב לשלוחי הבעל ונתארמלה
בדרך או נתגרשה היאך אני קורא בה בית
אביה של זו או בית בעלה של זו אלא לומר
לך כיון שיצאה שעה אחת מרשות האב
שוב אינו יכול להפך אמר רב פפא אף אנן
נמי תנינא^ג הבא על נערה המאורסה אינו
חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה והיא
בבית אביה בשלמא נערה ולא בוגרת בתולה
ולא בעולה מאורסה ולא נשואה בבית
אביה למעוטי מאי לאו למעוטי מסר האב
לשלוחי הבעל אמר רב נחמן בר יצחק אף
אנן נמי תנינא הבא על אשת איש כיון
שנכנסה לרשות הבעל לנשואין אף על פי
שלא נבעלה הבא עליה הרי זה בחנק נכנסה
לרשות הבעל בעלמא שמע מינה: **מתני'**
האב אינו חייב במונות בתו זה מדרש
דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים
בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יזונו
מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת
האב אף הבנות אינן יורשות אלא לאחר
מיתת אביהן: **גמ'** במונות בתו הוא דאינו
חייב הא במונות בנו חייב בתו נמי חובה
הוא דליכא הא מצוה איכא מני מתניתין
לא רבי מאיר לא רבי יהודה ולא רבי יוחנן
בן ברוקא^ד דתניא מצוה לזון את הבנות
קל וחומר לבנים^ה דעסקי בתורה דברי
רבי מאיר רבי יהודה אומר מצוה לזון את
הבנים וקל וחומר לבנות משום זילותא
ר' יוחנן בן ברוקא אומר חובה לזון את
הבנות לאחר מיתת אביהן אבל בחיי אביהן
אלו ואלו אינן נזונין מני מתניתין אי רבי
מאיר הא אמר בנים מצוה אי רבי יהודה
הא אמר בנים נמי מצוה אי רבי יוחנן בן
ברוקא אפי' מצוה נמי ליבא איבעית אימא
אימא רבי יוחנן בן ברוקא איבעית אימא ר'
מאיר והכי קאמר האב אינו חייב במונות בתו
והוא הדין לבנו הא מצוה בביתו איכא קל
וחומר לבנים והאי דקתני בתו הא קמ"ל
דאפילו

הכי גרסינן ואימא היבא דהדרא לבי נשא סהדר למילתא קמייתא.
מי הויה כמי שלא נמסרה. בעליה בעלמא היא ואינה קושיא כל כך אלא
דקתני מתני' הרי היא ברשות הבעל ומשמע ואפי' חזרה מן הדרך
לצית אציה כבר יצאה מרשות האב וכיון דלא נפקא לון^ו מסירת שלוחין

אלא מקרא ימירא דצית אציה^ז אימא
היבא דהדרא צית אציה קריין ציה
ואם יזמה תהא בסקילה: **כבר פסקה**
תנא דבי רבי ישמעאל. דלא הדרא
למילתא קמייתא למיהוי כמי שלא
נמסרה: **מה תלמוד לומר**. למה
הוצרך לכתוב יקום עליה וכי מי יפך
לה והלא לא נאמרו מפייסם אלא
אציה צבתו עד שלא ניסת ובעלה
משניסת וזו שנתארמלה משניסת
מוצאת מכלל אב ומכלל בעל: אלא
הרי שמסר רב. כלומר לא צא
הכחוש לאלמנה ולגרשה מן הנשואין
דהא כתיב ציה^ח אם צית אישה נרה
אישה יפירו והרי אין אישה קיים
אלא לאלמנה ע"י מסירת שלוחין שעד
עכשיו לא פירשו לך הכמוצים אלא
משפט נודרת צבית אציה ומשפט
נודרת צבית אישה וזו שנדרה בדרך
משמסרה לשלוחין אין אני יודע
היאך אני קורא בה אם צית אציה אם
צית אישה לפיכך צא כתוב זה ולמדך
שלא תקרא לה צית אציה אלא צית
אישה ולא נתרקנה רשות לא צא
צמיתתו של בעל וצו אינו יכול להפך
אלמא לא הדרא למילתא קמייתא
דאילו נתארמלה מן האירוסין עד שלא
נמסרה לשלוחין תנן במסכת נדרים
(דף ע.) מת הבעל נתרקנה רשות
לא צו ילפינן לה מקראי: אף אנן נמי
תנינא. צמיתתין כי היא צרייתא
דמניא ליליט^ט הרי זו חנקה: **מאורסה**
ולא נשואה. נכנסה לחופה ואע"פ
שלא נבעלה דאי נבעלה הא תנא ליה
צמולה: נכנסה לרשות הבעל בעלמא.
תנן ולא תנן צה נכנסה לחופה:
מתני' האב אינו חייב במונות בתו זה מדרש
דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים
בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יזונו
מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת
האב אף הבנות אינן יורשות אלא לאחר
מיתת אביהן: **גמ'** במונות בתו הוא דאינו
חייב הא במונות בנו חייב בתו נמי חובה
הוא דליכא הא מצוה איכא מני מתניתין
לא רבי מאיר לא רבי יהודה ולא רבי יוחנן
בן ברוקא^ד דתניא מצוה לזון את הבנות
קל וחומר לבנים^ה דעסקי בתורה דברי
רבי מאיר רבי יהודה אומר מצוה לזון את
הבנים וקל וחומר לבנות משום זילותא
ר' יוחנן בן ברוקא אומר חובה לזון את
הבנות לאחר מיתת אביהן אבל בחיי אביהן
אלו ואלו אינן נזונין מני מתניתין אי רבי
מאיר הא אמר בנים מצוה אי רבי יהודה
הא אמר בנים נמי מצוה אי רבי יוחנן בן
ברוקא אפי' מצוה נמי ליבא איבעית אימא
אימא רבי יוחנן בן ברוקא איבעית אימא ר'
מאיר והכי קאמר האב אינו חייב במונות בתו
והוא הדין לבנו הא מצוה בביתו איכא קל
וחומר לבנים והאי דקתני בתו הא קמ"ל
דאפילו

(א) יצמות פו., (ב) סנהדרין
סו., (ג) צ"ב קלא., (ד)
[מוספתא פי"ד ע"ש] (ה)
צ"ב קלא., (ו) [טעם
זה דעסקי צמולה למא
צמוסתא וז"כ הרשב"ם
צ"ב צוה"ל דעסקי
צמוליתא ולא ליתולו פירוש
הוא ולזון מהי בנייתא],
(ז) [ולעיל מ"ג], (ח) [דברים
כ"ג], (ט) [במדבר ל"ג, (י) (יא) (יב)
מ"ג], (י) [בבבית כ"ג],
(כ) [צ"ב קלא.]

תורה אור השלם
1. ונדר אלקנה וגרושה
כל אשר אסרה על
נפשה יקום עליה:
במדבר ל' י

מוסף רש"י

והלא מוצאת מכלל
אב כו'. ומי יפך לה
(יבמות י"ג). בית אביה
של זו. הו"ל ולא יתה
לגמרי ויכול האב להפך,
או בית בעלה של זו.
והכי היא כפאה אלמנה
ואין האב מפר, לכן יא
מקרא הו"ל לומר לך כיון
שלתה כו' (שם). הבא
על נערה המאורסה
אינו חייב. סקילה. עד
שתהא נערה. אלא קטנה
שקדשה אציה הבעל עליה
בקטנותה אינו בסקילה,
ופלוגמא דמנאי היא איכא
למ"ד חנקה ואיכא למ"ד
פסור לגמרי (סנהדרין
סו.). בתולה. ולא נבעלה,
מאורסה. ולא נשואה,
ואפילו נכנסה לחופה
ולא נבעלה. קרינא ציה
צמולה. מיהו לא קרינא ציה
מאורסה (שם). למעוטי
מסר האב לשלוחי
הבעל. ויזמה בדרך
(שם). אף הבנות אינן
נזונות אלא לאחר
מיתת אביהן. ויחייבו
אין ספקן אמתו לזון
את בניו, אלא כפיט
ליה אקיתא כו' (רשב"ם
ב"ב קלא. ועי' לקמן
שם). מצוה לזון את
הבנות. משום ומשער לא
תמעל, ומיהו מצוה הוא
דליכא, כדקתני אינו חייב
במונות בתו ואין מחייבין
אמתו לזון בניו וצמיתין
כדלמיתין (לקמן) דלמיתין
ליה יאכוד ילדה ואציה
מתא שדא (רשב"ם ב"ב
קלא.). דעסקי בתורה.
ולא ליתולו, פירוש הוא
ואינו מן הצרייתא (שם).

היאך אני קורא בה. מתוך פירוש
הקונטרס משמע דליצטרין
ליה למגמר אם היא ברשות האב אם
לאו כשהיא בדרך וקשה לר"י דהא מלזנות צית אציה נפקא וגמרינן
נדרים מהתם ונראה ללענן חזרה כשנתארמלה או נתגרשה
אצטרין למילף מהכא: **וַיִּדְרֹךְ** אֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה מִהַ תְּלַמּוּד לְדוּמָה.
תימא דליצטרין לנדדרשינן צפרק צתרא דנדרים (דף ע"ג):
קל וחומר לבנים דעסקי באורייתא. ולקמן צפרק צתרא (דף ק"ב):
וס' גבי אדמון דפריך דעסקי באורייתא ירית דלא עסקי
באורייתא לא ירית לענין ירושה דאורייתא ודאי איכא למיפריך
דאין לנו לגזול לו מה שזכתה לו תורה אצל הכא קאמר דלא
מחמרינן צאתו שעוסק צמורה ומפרכינן ליה כדי שיעסק צמורה:
כשהם

דהא אינו ירתון תנן והכי מפרש לה ציש נוחלין^י דהאי הננים יירשו
אכמזבת בנין דכרין קאי: **גמ'** חובה לזון הבנות. תנאי כמזבה
הוא: אין נזונין אפילו מנהו אין כאן: האמר ננים נמי מנהו.
ולא חובה: אפילו מנהו ליכא. לא צבנים ולא צבנות: איבעית
אימא רבי מאיר והכי קאמר רב. כלומר צמו דנקט לזון למידק
הא צנו חייב אלא משום דרבי מאיר עדיף ליה צנו אי נקט אינו
חייב במונות צנו הוה אמרנא צנו הוה דחובה ליכא מנהו איכא
אצל צמו אפילו מנהו ליכא להכי תנא אינו חייב צבנות
לממירא דמנהו מיהא איכא וה"ה לצנו דחובה מיהא ליכא:
דאפי'